

ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

СХВАЛЕНО
вченою радою університету
(протокол від «15» листопада 2023 року № 13)

Голова вченої ради _____ Валентина БОДАК

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом ректора університету
від «16» листопада 2023 року № 448

Ректор _____ Валентина БОДАК

ПОЛОЖЕННЯ
про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії
у Дрогобицькому державному педагогічному університеті
імені Івана Франка

Дрогобич, 2023 рік

1. Загальна частина

1.1. Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка (далі – Положення) розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Кабінетом Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), наказів Міністерства освіти і науки України, Статуту та нормативних документів Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (далі – Університет).

1.2. Цей Порядок визначає механізм підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії (далі – аспіранти) у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка (далі – Університет).

1.3. Терміни, що вживаються у цьому Порядку, мають таке значення:

✓ аспірантура – система організаційно-освітньо-наукового забезпечення підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Університеті з метою оволодіння ними освітньо-науковою програмою;

✓ довідка про виконання освітньо-наукової програми – документ, який містить інформацію про результати навчання здобувача, назви дисциплін, отримані ним оцінки і здобуту ним кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – ЄКТС);

✓ індивідуальний навчальний план аспіранта – документ, що визначає послідовність та форму засвоєння аспірантом освітніх компонентів освітньо-наукової програми з метою оволодіння ним компетентностей відповідно до 8 рівня Національної рамки кваліфікацій;

✓ індивідуальний план наукової роботи здобувача – документ, що визначає зміст, строки виконання та обсяг етапів і завдань наукової роботи здобувача;

✓ освітньо-наукова програма на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти – єдиний комплекс освітніх (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо) та наукових (проведення наукового дослідження, написання наукових публікацій, виступи на конференціях тощо) компонентів, спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, підготовки та публічного захисту дисертації, що дає право на отримання визначеної кваліфікації.

1.4. У тексті цього Порядку поняття «аспірант», «кваліфікація», «спеціальність» та «спеціалізація» вживаються у значенні, наведеному у Законах України “Про вищу освіту” і “Про наукову і науково-технічну діяльність”.

1.5. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:

- ✓ в аспірантурі Університету за очною (денною, вечірньою) або заочною формою здобуття вищої освіти;
- ✓ поза аспірантурою в Університеті.

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі незалежно від форми здобуття освіти становить чотири роки.

Для врегулювання відносин між здобувачем та Університетом укладається договір за формою, затвердженою Кабінетом Міністрів України.

1.6. Підготовка осіб в аспірантурі здійснюється:

- ✓ за рахунок видатків державного бюджету у державних закладах (державне замовлення);
- ✓ за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав Університет на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

1.7. Проведення освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти здійснюється Університетом на підставі отриманої ліцензії.

1.8. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним (регіональним) замовленням здійснюється виключно в аспірантурі за очною (денною, вечірньою) формою здобуття освіти.

1.9. Державне (регіональне) замовлення на підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі за спеціальностями розподіляється на конкурсній основі.

2. Права та обов'язки аспірантів

2.1. Аспіранти виконують обов'язки та користуються правами, що визначені Законами України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, а також можуть мати:

- ✓ вільний доступ до всіх видів відкритої науково-технічної інформації, наявної у закладах, бібліотеках і державних архівах України;
- ✓ отримання методичного і змістовного наукового консультування (керівництва) щодо власного дослідження від наукового керівника/керівників;
- ✓ безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;
- ✓ академічну мобільність та наукове стажування, що реалізуються відповідно до законодавства;
- ✓ академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;
- ✓ трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.

2.2. З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти також зобов'язані:

- ✓ дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі, встановлених Університетом;
- ✓ виконувати індивідуальний навчальний план;
- ✓ виконувати індивідуальний план наукової роботи та двічі на рік звітувати про хід його виконання на засіданні кафедри;
- ✓ підготувати свої наукові досягнення у вигляді дисертації.

2.3. Покладення Університетом на аспіранта обов'язків, не пов'язаних з виконанням освітньо-наукової програми забороняється.

2.4. Аспіранти можуть брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

2.5. Аспірант у разі дострокового захисту дисертації відраховується з аспірантури з дати набрання чинності наказом Університету про видачу диплома доктора філософії відповідно до законодавства з отриманням одноразової виплати в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті Університету на відповідний рік підготовки.

2.6. Вчений, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше п'яти здобувачів.

2.7. Вчений, який є доктором філософії (кандидатом наук), може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше трьох здобувачів ступеня доктора філософії.

3. Процедура та умови вступу до аспірантури

3.1. Вступ до Університету з метою підготовки в аспірантурі здійснюється на конкурсній основі відповідно до цього Порядку, правил прийому до Університету, затверджених вченою радою Університету.

3.2. Наведення у правилах прийому переліку акредитованих та неакредитованих освітньо-наукових програм є обов'язковим. Атестація здобувача ступеня доктора філософії можлива лише за акредитованою освітньо-науковою програмою.

3.3. Прийом на навчання іноземців та осіб без громадянства проводиться лише на акредитовані освітньо-наукові програми.

3.4. Для участі у проходженні вступних випробувань особа подає всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому до Університету у строки, визначені цими правилами прийому.

3.5. Особа, яка подає для вступу до Університету для підготовки в аспірантурі диплом, що є еквівалентним диплому магістра і виданий іноземним закладом вищої освіти, проходить вступні випробування нарівні з іншими особами. Визнання диплома, виданого іноземним закладом вищої освіти, здійснюється відповідно до законодавства протягом чотирьох місяців після зарахування вступника.

3.6. Прийом на навчання для здобуття ступеня доктора філософії здійснюється за результатами вступних випробувань, які складаються з:

- ✓ вступного іспиту зі спеціальності або спеціальностей для міждисциплінарної програми (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);
- ✓ вступного іспиту з іноземної мови (англійської, німецької або французької) в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складення вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати порівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом;
- ✓ інших форм вступних випробувань (іспити, співбесіди, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень).

3.6. Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи.

3.7. Вага бала з кожного вступного випробування під час підрахування результатів конкурсу визначається в правилах прийому Університету.

3.8. Додаткові вступні випробування можуть бути призначені відповідно до правил прийому до Університету особам, які вступають до Університету для підготовки в аспірантурі зі спеціальності, віднесеної до іншої галузі знань (спеціальності), ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста).

3.9. Результати вступних випробувань до Університету для підготовки в аспірантурі дійсні для вступу до Університету протягом одного календарного року.

3.10. Вступні випробування до Університету для підготовки в аспірантурі проводяться предметними комісіями, склад яких формується та затверджується у порядку, визначеному Університетом.

3.11. За результатами проведення вступних випробувань до Університету для підготовки в аспірантурі приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною правилами прийому.

3.12. Наказ ректора Університету про зарахування до Університету для підготовки в аспірантурі, прийнятий на підставі рішення приймальної комісії,

оприлюднюється в установленому порядку. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

4. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі

4.1. Аспіранту протягом місяця з дати наказу ректора Університету про зарахування призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників Університету, які мають науковий ступінь та відповідну наукову кваліфікацію.

4.2. Науковий керівник здійснює наукове керівництво за науковою роботою аспіранта над дисертацією, проведенням його власного наукового дослідження, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи і відповідає перед вченою радою Університету за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

4.3. На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові щороку відводиться навантаження у межах норм часу наукової роботи, встановлених Університетом для науково-педагогічних працівників.

4.4. Рішенням вченої ради аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом навантаження та обов'язків між ними або змінено наукового керівника.

4.5. З метою забезпечення ефективної підготовки здобувача Університет змінює наукового керівника, зокрема у разі:

- ✓ припинення ним трудової діяльності на наукових або науково-педагогічних посадах;
- ✓ неспроможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я або його смерті;
- ✓ невиконання своїх обов'язків, визначених пунктами 4.1–4.4 цього Порядку;
- ✓ відмови надавати висновок за результатами наукового керівництва;
- ✓ прийняття в установленому порядку рішення про позбавлення права участі в підготовці та/або атестації наукових кадрів;
- ✓ притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відповідно до законодавства;
- ✓ спільного бажання наукового керівника і здобувача;
- ✓ в інших випадках, передбачених законодавством.

4.6. Освітньо-наукова програма, за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії, складається з освітньої та наукової складових.

4.7. Освітня складова освітньо-наукової програми спрямована на досягнення 8 рівня Національної рамки кваліфікацій та повинна містити інформацію про перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС (30–60

кредитів ЄКТС), їх послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

4.8. Освітньо-наукова програма є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування особи до Університету для підготовки в аспірантурі.

4.9. Індивідуальний навчальний план повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків кількості кредитів освітньої компоненти ЄКТС. Аспірант може змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою.

4.10. Вивчення аспірантами освітніх компонентів може здійснюватися на базі Університету, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність – на базі інших закладів.

4.11. Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення Університетом рішення про відрахування аспіранта.

4.12. Наукова складова освітньо-наукової програми є її невід'ємною частиною, що реалізується у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта та передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації відповідно до вимог згідно із законодавством.

4.13. Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи.

4.14. Індивідуальний план наукової роботи та тема дисертації погоджуються здобувачем з його науковим керівником (керівниками) і після обговорення кафедрою затверджуються вченою радою Університету або вченою радою факультету протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до Університету для підготовки в аспірантурі. У разі потреби тема дисертації може бути уточнена та затверджена у новій редакції після обговорення кафедрою.

4.15. Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант повинен виконати освітню і наукову складові освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, опублікувати наукові публікації за темою дисертації, підготувати дисертацію та пройти процедуру атестації разовою

спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

4.16. Університет в установленому ним порядку може прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в іншому закладі компетентностей, здобутих результатів навчання, кредитів ЄКТС, передбачених освітньо-науковою програмою, та визначити академічну різницю (у разі потреби).

4.17. Аспіранти можуть бути переведені до іншого закладу, у тому числі якщо заклад не має акредитованої освітньо-наукової програми із спеціальності здобувача, або в межах одного закладу:

1) на навчання за державним або регіональним замовленням, якщо вони навчаються в Університеті за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб;

2) на навчання за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб, якщо вони навчаються в Університеті за державним або регіональним замовленням;

3) на підготовку за акредитованою освітньо-науковою програмою з іншої спеціальності, що є реалізацією їх права обирати види, напрями і засоби наукової і науково-технічної діяльності відповідно до своїх інтересів, творчих можливостей та загальнолюдських цінностей.

4.18. Аспіранти, підготовка яких здійснювалася за рахунок коштів державного бюджету, у разі переведення до іншого закладу користуються пріоритетним правом на місце державного (регіонального) замовлення за умови наявності вакантних місць.

4.19. У разі відсутності таких місць аспіранти за їх згодою можуть бути переведені на навчання за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб.

4.20. Переведення аспірантів здійснюється в межах ліцензованого обсягу Університету.

4.21. На першому році навчання переведення аспірантів забороняється.

4.22. Якщо Університет не отримав сертифіката про акредитацію освітньо-наукової програми або в Університеті закінчився строк дії сертифіката про акредитацію такої програми, переведення здобувачів до іншого закладу, в якому відповідна освітньо-наукова програма акредитована, здійснюється відповідно до законодавства.

4.23. Стан підготовки дисертації здобувача до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

4.24. Не пізніше ніж протягом дев'яти місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою здобувач:

1) отримує довідку про виконання освітньо-наукової програми і висновок наукового керівника (керівників) з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану;

2) звертається до структурного підрозділу Університету з письмовою заявою про отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. До заяви додаються дисертація в друкованому вигляді та електронній формі, наукові публікації (або їх копії), в яких висвітлено наукові результати дисертації, довідка про виконання освітньо-наукової програми та висновки наукового керівника (керівників).

4.25. З метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації не пізніше ніж через місяць з дня надходження заяви проводиться публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні відповідної кафедри Університету. Результати обговорення та проведення презентації відображаються у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, який підписується головуючим на засіданні кафедри Університету. Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації надається здобувачеві не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня проведення презентації.

4.26. У разі отримання негативного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач може повторно звернутися на відповідну кафедру Університету не пізніше ніж протягом шести місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою з письмовою заявою про отримання такого висновку після доопрацювання дисертації або на поновлення в Університеті для завершення виконання відповідної освітньо-наукової програми у разі відрахування.

4.27. За наявності позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач звертається до вченої ради Університету з письмовою заявою про утворення разової спеціалізованої вченої ради не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня отримання зазначеного висновку.

4.28. Утворення разової спеціалізованої вченої ради Університету та присудження нею здобувачеві ступеня доктора філософії здійснюється відповідно до законодавства, що регулює присудження ступеня доктора філософії.

4.29. Підготовка в аспірантурі завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій вченій раді.

4.30. Особа, яка була відрахована з Університету у зв'язку із завершенням навчання за відповідною освітньо-науковою програмою без захисту дисертації, може вступити до Університету повторно.

4.31. Особа, яка раніше проходила підготовку в аспірантурі за державним (регіональним) замовленням, може повторно вступити до Університету для підготовки в аспірантурі за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

4.32. Здобувачі, які були відрahовані з Університету до завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою, можуть бути поновлені на навчання в Університеті в межах ліцензованого обсягу.

5. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою

5.1. Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії в Університеті поза аспірантурою. Підготовка таких осіб здійснюється за кошти Університету і триває чотири роки.

5.2. Особа подає до Університету заяву про підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою.

5.3. Якщо диплом особи, що є еквівалентним диплому магістра, виданий іноземним закладом вищої освіти, подання зазначеної заяви можливе після визнання її диплома відповідно до законодавства.

5.4. Після зарахування Університетом особи на підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою відповідним наказом ректора Університету призначається науковий керівник (два наукових керівники) з числа наукових або науково-педагогічних працівників Університету з науковим ступенем згідно з вимогами пункту 17 цього Порядку. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

5.5. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає виконання відповідної освітньо-наукової програми Університету згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою та публічний захист дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

5.6. Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення вченою радою Університету рішення про відрahування здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою з Університету.

5.7. У разі звільнення з роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою Університет вживає заходів до відрahування такої особи з підготовки в Університеті. Особа може продовжити підготовку поза аспірантурою у закладі, до якого вона прийнята на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за основним місцем роботи), із зарахуванням їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

5.8. Стан підготовки дисертації здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників). Отримання висновку про наукову новизну,

теоретичне та практичне значення результатів дисертації та атестація здобувача здійснюються відповідно до пунктів 4.25 – 4.28 цього Порядку.

5.9. Підготовка здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

6. Прикінцеві положення

6.1. Це Положення, а також зміни та/або доповнення до нього затверджуються вченою радою Університету і вводяться в дію наказом ректора.

6.2. Це Положення є обов'язковим до виконання всіма структурними підрозділами Університету, що є розробниками освітніх програм.

6.3. Контроль за виконанням цього Положення покладається на посадових осіб Університету відповідно до їх функціональних обов'язків.